
De Herrer Dommere

Et skuespil af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

De Herrer Dommere	4
Metadata om værket	4
Titel	6
1. Akt: I	6

De Herrer Dommere

Kilde Munk, Kaj. 1942. “De Herrer Dommere”, i *Juleroser 1942*, København: Gyldendal.

Indledning

Ligesom Munk tidligere – mellem *En Idealist* (skrevet 1923-1924) og *De Udvalgte* (1933) samt *Kong Saul* (1933) – havde haft en pause på 10 år i sin dramatiske behandling af bibelske emner, markerede *De Herrer Dommere* afslutningen på endnu en 10-års-pause. Det blev offentliggjort i *Juleroser 1942*. Efter 2. Verdenskrigs udbrud og især under besættelsen var Kaj Munk meget produktiv som religiøs skribent. Hans skrev bl.a. prædikensamlingerne *Ved Babylons Floder* (1941) og *Med Ordets Sværd* (1942), *I Guds Bismers* (1943-44), samt *Jesus’ Historier genfortalt for de smaa* (1943) og *Apostlernes Gerninger* (1943). Ud over nærværende stykke (1942) skrev han også skuespillet *Alverdens-Urostifterne* (1943) – nogle få dage før sin død.

Handlingen i *De Herrer Dommere* udspiller sig i ypperstepræsten Kajfas og Fru Esters hjem i Jerusalem på selve aftenen, hvor Kajfas skal underskrive Jesu dødsdom. Munk genoptager her tvivls- eller splittelsestemaet fra *Pilatus* (1917), hvor hovedpersonen ligeledes står over for valget mellem lov og embedspligt og det, som han ved i sit hjerte, er rigtigt. Kajfas spiller også en central rolle i *Pilatus*, men hans egenskaber er nu totalt vendt på hovedet. På baggrund af den politiske situation i Danmark på udgivelsestidpunktet er det vigtigt at bemærke, at stykket er baseret på modsætningen mellem kærlighed og had. Selv om Jesus ikke er til stede, handler hele skuespillet om hans personlighed.

De Herrer Dommere er et godt eksempel på Munks dramatiske talent for at skrive små, koncentrerede skuespil af høj kvalitet. Denne korte form – “enakteren” – havde han brugt tidligere til lejlighedsdigtning fx *Kunsten i København* (1936), *Senaftens uden for Det kgl. Teater* (1934) eller nogle ungdomsforsøg fx *Rasmine* (1916), men her ses den for første gang anvendt til seriøs dramatik. I slutningen af det 19. århundrede havde dramatikere som Maeterlinck og ikke mindst Strindberg allerede peget på “enakteren” – dvs. skuespillet, der i modsætning til “helaftensstykket” skulle kunne opføres i løbet af et kvarter – som en genre, der specielt svarede til det moderne menneskes forventninger. *De Herrer Dommere* giver et godt indtryk af enakterens fremragende sceniske muligheder.

Skuespillet består i en kort, intens ordduel med stor sproglig og retorisk kvalitet, hvor en historisk skæbnetime, skal finde sin afgørelse. Det samme sker fx i *Ewalds Død* (1943) og i *Før Cannae* (1943).

Der findes en anden udgiven variant af dette skuespil med titlen *Kajfas og Fru Ester*, som er næsten identisk med *De Herrer Dommere* og derfor ikke er blevet medtaget her. Forskellen er dog ikke uden betydning: i begge versioner leger Fru Ester med sin mands følelser ved at gøre ham opmærksom på den interesse, en anden mand viser for hende, men i den trykte tekst drejer det sig om Kajfas' bror, Chasmon, og ikke om Herodes som i *Kajfas og Fru Ester*. Selv om det drejer sig om Herodes Antipas og ikke om dennes far, Herodes den Store, som var Israels konge, da Jesus blev født, har Munk anset det for nødvendigt ikke at bruge det samme kongenavn som i *En Idealist*.

De Herrer Dommere

1

1. Akt: I

Det ypperstepræstelige Palais i Jerusalem.

- (1) Fru Ester: (*pudser Negle, løber til Vinduet, kiger ud, pudser atter Negle, løber til Vinduet o.s.v., inspicerer Bordet, atter ved Vinduet*) Isch! kommer han da ikke? Klytra, bind mig den Perlekæde! nu gik den op igen. Benaja, stænk Blomsterne! de begynder allerede at hænge med Hovederne. Kava! Kava! Hvorfor hører du ikke? Endelig! Jeg vilde have dig til at - - Nu har jeg glemt, hvad jeg vilde. Hvorfor var du her heller ikke med det samme? Naa, det er lige meget; løb med dig igen! Om jeg begriber - ! Endelig! Kæreste du! hvor har jeg altsaa ventet!
- (2) Kajfas: (*ind*) Fy, det var uartig af mig.
- (3) Fru Ester: Mere end fem Kys faar du ikke.
- (4) Kajfas: Jeg beder om Forladelse. Men det er da vist første Gang, jeg har ladet dig vente?
- (5) Fru Ester: Pyt med mig! Det er meget værre med Agerhønsene. De var stegt eller kogt eller hvad det er for en halv Time siden. Var der mange dumme Sager i Retten?
- (6) Kajfas: Egentlig ikke. – Jeg skal være her om et Øjeblik, min Ven. (*Ud.*) (*Fru Ester arrangerer ved Bordet og faar stænket Blomsterne endnu engang. Hun nynner og tager Dansetrin.*)
- (7) Fru Ester: Naa, min Hr. Gemal!
- (8) Kajfas: (*ind omklædt*) Ja, saa er jeg rede. (*Hun byder ham Armen.*)
- (9) Fru Ester: Skal jeg slet ingen Kys have, før vi gaar til Bords?
- (10) Kajfas: Om du skal! Alle dem, Agerhønsene kan taale.
- (11) Fru Ester: Næ, nej; jeg har sagt dig, det er vulgært at springe lige ind i Kysseriet. Der maa Andagt til først.
- (12) Kajfas: (*holder hende ud fra sig*) Elskede! bedaarende som altid.
- (13) Fru Ester: Tak. Og saa?

¹*De Herrer Dommere*: Henvi­sing til de ypperstepræster, der dømte Jesus. Kajfas var den jødiske ypperstepræst fra 18-36 e.Kr., som ifølge evangelierne forhørte og overgav Jesus til den romerske præfekt Pontius Pilatus. I Munks dramatik ses Kajfas og forgænger­en Annas (ypperstepræst i perioden 6-15 e.Kr. under Kejser Augustus) to steder - dog med vidt forskellige personligheder: I "Pilatus" (1917) ses Kajfas som en utiltalende, kold og morderisk person, mens Annas skildres som gammel, lettere senil og modstandsløs. Dette forhold vendes på hovedet i "De Herrer Dommere" (1942). [DSD]

- (14) Kajfas: Mere bedaarende end nogensinde.
- (15) Fru Ester: Ja. Og saa?
- (16) Kajfas: Bedaarende i al Evighed.
- (17) Fru Ester: Saa slaar det til. Værsgo, kys saa! Skal vi tage Plads.
- (18) Kajfas: Tak
- (19) Fru Ester: Men du kunde nu godt have lagt Mærke til, jeg har dit Perlebaand paa.
- (20) Kajfas: Lagt Mærke til! Det saa jeg da selvfølgelig, inden jeg saa dig.
- (21) Fru Ester: Og du kunde ogsaa godt have lagt Mærke til Roserne; de er plukket i Getsemane.

2

- (22) Kajfas: De er vidunderlige, Allerkæreste.
- (23) Fru Ester: Tre Gange har jeg maattet stænke dem for at holde dem friske.
- (24) Kajfas: Hvor er de smukke under Draaberne.
- (25) Fru Ester: Ja, ikke sandt? Som Blod og Taarer.
- (26) Kajfas: Blod er ikke smukt. Taarer ikke heller.
- (27) Fru Ester: Saa hæftig med et! Har noget ærgret dig?
- (28) Kajfas: Ikke Spor, min egen Elskede. Og havde noget, saa var det glemt ved Synet af din Dejlighed. Hvad vil du have paa i Aften til Kongens Fest?
- (29) Fru Ester: Ja, ved du hvad, jeg har tænkt mig at tage den blaa paa, du ved, den med Folderne og Guldpalietterne, den, der er saa frygtelig overlæsset, jeg ligner et vandrende Himmelrum. Den klæder mig bedaarende rædsomt.
- (30) Kajfas: Siger du det, for at jeg skal sige: Ingenting klæder dig rædsomt, saa være det hermed sagt. Hvorfor i Alverden vil du have den paa?
- (31) Fru Ester: Fordi din Bror Chasmon kommer der, og han er blottet for Smag. Næh, hvilken prægtig Kjole, snøvler han, ih, hvor den sidder pænt! Og saa stikker han to smalle, gule Fingre frem og skal føle på Stoffet.
- (32) Kajfas: Altid i nærheden af Brystet
- (33) Fru Ester: Det kan du ikke lide.
- (34) Kajfas: Nej, men oprigtig talt, jeg synes, du kan.
- (35) Fru Ester: Det morer mig vanvittigt, at han gør det; og saa skele hen til dig og se, hvor det kniber dig at staa og se velopdragen ud, det kildrer i mig af Fryd. Nej, hør nu, Kajfas, lader du Agerhønsene gaa forbi? Er det, fordi jeg driller dig?
- (36) Kajfas: Det var i Tanker. Sandelig skal jeg smage dine Agerhøns. Ah, det er unge Høns fra Jisreelsletten;³ det ser jeg straks. Der er for meget Kød paa dem, til at de kan være fra Bjergene.

²Getsemane: Have i Kidron-dalen på Olivenbjerget ved Jerusalem, hvor Jesus ifølge evangelierne opholdt sig med sine disciple natten for hans tilfangetagelse, der ledte til korsfæstelsen (jf. NT: Matt. 26,36 og NT: Mark. 14,32). [BOE]

³Jisreelsletten: Også kaldt "Jisreel-dalen" eller "Esdralon-sletten", beliggende i det nordlige Israel på handelsvejen mellem Jordan-dalen og Israels kystslette. [BOE]

- (37) Fru Ester: Du skal tage ordentlig for dig af Retterne og ikke sidde der og stikke til dem. Du skal ikke være bange for, jeg har været i Køkkenet. Det er den frygiske⁴Kok, der har Æren for dem, og han er nu ganske flink.
- (38) Kajfas: Du er henrivende nygift, Ester.
- (39) Fru Ester: Vær du glad for, det er første Gang, jeg er det. De næste Gange taber det i Friskhed. Du har været heldig, min Ven, at første Gang blev dig.
- (40) Kajfas: Der bliver ingen næste Gang. Og du hører til de Kvinder, de ganske faa, der forbliver nygifte Livet igennem; det er jeg sikker paa.
- (41) Fru Ester: Det var virkelig smukt sagt. Det drikker vi paa. Men rører du nu heller ikke Kvæderne?⁵ Hør, kæreste Ven, hvad er der i Vejen med dig? for noget er der i Vejen.
- (42) Kajfas: Ikke det mindste, forsikrer jeg dig.
- (43) Fru Ester: Er det Salmis Skyld, at du ikke saa, jeg bærer dit Perlebaand? Saa lader jeg hende piske i Smaastykker.
- (44) Kajfas: Nej, du gør ikke, for det vilde være blodig Uret. Og tror du ikke, Tiden er inde, til at vi skal klæde os om?
- (45) Fru Ester: Nu skal Kajfas fortælle sin lille Fortrolige, hvad det er, der har drillet den høje Dommer?
- (46) Kajfas: Vil du saa gerne vide det?
- (47) Fru Ester: Hvad er det saa? hvisk det til mig?
- (48) Kajfas: Jeg drak en Kende for rigeligt af Vinen fra Kypern i Aftes. Det har trykket mig lidt over højre Tinding i Eftermiddag.
- (49) Fru Ester: Saa kan du ikke danse i Aften?
- (50) Kajfas: Hele Natten med dig.
- (51) Fru Ester: Var der noget morsomt i Retten?
- (52) Kajfas: Det var s'mænd ret trivielt, det hele. Der var en Trætte⁶mellem en Vingaards-ejer og en Bonde, der vilde handle lige over med sin fordrukne Kone for Vinbjerget; han paastod, der var lige meget Vin i dem begge; det vakte lidt Munterhed hos den mere vulgære Part af Dommerne.
- (53) Fru Ester: Og ellers ingenting?
- (54) Kajfas: Saa var der en banal Sag mod en Haandværker fra Galilæa, der udgav sig for Messias.

⁴*frygiske*: Jf. "frygerne": et indoeuropæisk folk, der boede i det nordvestlige Lilleasien (i dag Tyrkiet). I år 133 f.Kr. gjorde romerne Vestfrygien til provinsen Asia. [DSD]

⁵*Kvæderne*: Betegnelse for kvædetræets spiselige æble- eller pæreagtige frugt. [DSD]

⁶*Trætte*: Betegner i denne sammenhæng en uoverensstemmelse eller uenighed mellem to parter, der kommer til udtryk gennem ord. [ODS]

7

- (55) Fru Ester: Hvordan gaar det egentlig til, at en ganske almindelig simpel Mand kan komme i Tanker om at kalde sig for Messias? Er det Svindel eller Religionsvanvid eller hvad? Jeg tror alligevel ikke, jeg vil have den blaa paa i Aften. Skal jeg ikke holde mig til den enkle hvide, tror du?
- (56) Kajfas: Du er saa straalende smuk, Ester. Derfor klæder det enkle dig bedst.
- (57) Fru Ester: (*med et tilfreds Suk*) Ja, jeg er smuk. Jeg ved det godt. Det er bare de Negle, jeg ikke rigtig kan faa Facon paa. Aldrig. Mærkeligt nok. Man siger virkelig, at vi engang, for mange Aarhundreder siden, er stammet fra Landet. Skulde det kunne mærkes saa langt? Du, Kajfas, saadan – saadan en Messias, hvordan ser han ud. Med Neglene f.Eks.? er de soignerede?
- (58) Kajfas: Om de er – jeg ved ikke - jeg ved egentlig ikke, hvordan han saa ud, det har jeg glemmt over det Indtryk, han gjorde paa mig.
- (59) Fru Ester: Hvad Indtryk gjorde han da? Velbekomme, min Ven. Skal jeg tage en Orkidé i Haaret i Aften, synes du?
- (60) Kajfas: Ester!
- (61) Fru Ester: Ja.
- (62) Kajfas: Sig mig – ja, nu spørger jeg taabeligt, sig mig, tror du paa Gud?
- (63) Fru Ester: Om jeg - - hør, ved du nu hvad? – Saadan noget talte vi virkelig aldrig om i mit Hjem. Du tog en Stemme paa som en Religionslærer i Skolen. Den er jeg egentlig vokset fra. Lad saa hellere mig være Lærer: kan lille Kajfas rejse sig og sige mig: tror du paa Gud?
- (64) Kajfas: Jeg ved det ikke, Ester, jeg ved det ikke.
- (65) Fru Ester: Selvfølgelig tror du; hvad er det for Snak. Du er jo Ypperstepræst. Hvad er det, der er sket med dig i Dag? Hvad har I dømt ham til, ham fra Galilæa?
- (66) Kajfas: Ja, hvad har vi dømt ham til? Din Far tog det Ansigt paa, som jeg – undskyld – daarligst kan lide af alle de Ansigter, han har. Og min Bror, den Slyngel - !
- (67) Fru Ester: Naa, naa, naa! Det kan være, Chasmon er en slyngel, men han er ogsaa andre Ting.
- (68) Kajfas: Chasmon er kun en Slyngel. Han tillod sig en flabet Vittighed om, at Landet kunde ikke bære de sidste Aar Hausse⁸ i Messias'er og foreslog derfor Dødsstraf.
- (69) Fru Ester: Naa, men hvad saa? Herregud? Du siger jo, det var en ganske almindelig Bondeka'l fra Galilæa. Han har altsaa ingen Slægt, hvis Hævn du behøver at frygte? Hvorfor tager du dig saa Tingen nær? Staar der noget Parti bag ham?

⁷Messias: Hebraisk udtryk for "den salvede", en gammel jødisk hæderstitel for ypperstepræster og konger, da indvielsen ved salvning udtrykte nærhed til det hellige. I Bibelen bruges udtrykket forskelligt i de to testamenter: I Det gamle Testamente er "Messias" idealkongen, Davids efterkommer, som skal komme og udfri folket og Israel af dets lidelser. I Det nye Testamente refererer udtrykket til Jesus. Navnet "Kristus" kommer fra græsk: "Christos", som betyder "salvet". [DSD]

⁸Hausse: Fransk ord for stigning i priserne på varer og kurserne på penge og værdipapirer, men bruges også i bredere forstand som her: "forøgelse". [ODS]

(70) Kajfas: Det er nærmest latterligt. En Klat hysteriske Kvinder, en Haandfuld uvidende Mænd, der gør en ynkelig Figur her i Staden, grove Hænder, som lugter af Fisk og Sved, og de brækker⁹paa et Sprog, der er simpelthen komisk. Saa snart de saa Politiet, luskede de af og lod deres Fører i Stikken, kun én blev ved at kredse om os, men da vi pludselig vendte vor Opmærksomhed mod ham, var han Kujon som de andre og bandede paa, at han kendte Gu døe mæ ikke det Menneske!

10

(71) Fru Ester: (*klapper i Hænderne*) Saadan noget gør du virkelig morsomt. Du skulde være Skuespiller i Rom.

(72) Kajfas: Ja, det var til at le af, hvis – hvis bare ikke –

(73) Fru Ester: Hvis bare ikke hvad?

(74) Kajfas: Han stod saa alene, Ester, jeg har aldrig set saa alene et Menneske, aldrig troet, man kunde blive saa ene. Det var, som om alle Filosofier, al Juras Love, alle politiske Systemer og dertil alle Jordens Menneskesjæle stod paa den ene Side og han alene stod paa den anden, stod alene paa den anden Side og havde Ret.

(75) Fru Ester: Ret? i hvad? Hvordan?

(76) Kajfas: Ja, i hvad? Hvordan? Ved jeg det selv? Giver en dig et Slag paa din venstre Kind, saa vend den højre til,¹¹ har han lært.

(77) Fru Ester: Nej, det er dog – Saa skulde jeg altsaa, hvis den lille Tøjte til Salmi - - - - Ikke har jeg hørt Magen til skruet og søgt Originalitet!

(78) Kajfas: Det er det – det vilde det være, hvis en af os andre fandt paa at sige det. Men som han der traadte frem for os i Raadet, mig var det, som om han stod inde for det med hele sin Person - -

(79) Fru Ester: Har en Bondeka'l fra Galilæa nu ogsaa Person?

(80) Kajfas: Jeg siger dig, Ester, jeg ved ikke hvem han er. Det er Galskab, han lærer, men kan ikke selve Livets Visdom være Galskab. Han siger, han er – Det var derfor, jeg spurgte dig, om du troede paa Gud.

(81) Fru Ester: (*ser paa ham*)

(82) Kajfas: Hvorfor stirrer du paa mig?

(83) Fru Ester: Fordi jeg synes, du er saa underlig, skal jeg le ad dig eller – foragte dig?

(84) Kajfas: Ester, jeg trænger saa usigelig til, at du....

(85) En Tjener: (*ind*) Ypperstepræsten Annas.

(86) Annas: (*ind*) Men mine kære Børn da! Ikke klædt om til Festen endnu?

(87) Fru Ester: Jo, Far. Jeg er det næsten. Jeg skyder mig blot i en anden Kjole!

⁹*brækker*: Betegner en ”mangelfuld sproglig udtale”, at tale gebrokkent. [ODS]

¹⁰*han kendte Gu døe mæ ikke det Menneske*: Reference til Peters trefoldige fornægtelse af Jesus efter tilfangetagelsen (jf. bl.a. NT: Matt 26,34). Stavemåden er muligvis en imitation af fynsk eller lollandsk dialekt.

¹¹*Giver en dig et Slag paa din venstre Kind, saa vend den højre til*: Bibelsk reference til Jesu lære bl.a. NT: Matt. 5,39 og Luk. 6,29.

- (88) Annas: Slangen skifter Ham.
- (89) Kajfas: Jeg skal hurtig være færdig. Tag dig en Drink saa længe, Svigerfar. (*Ud.*)
- (90) Annas: Tak! Det gør jeg da!
- (91) Fru Ester: Maa jeg blande dig den?
- (92) Annas: Tak, mit Barn! Saa fine Perler om saa fin en Hals. Min lille Pige bestandig lykkelig?
- (93) Fru Ester: Hvor kan hun andet? Har en Mand, der forærer hende dejlige Perler, og en Far, der kommer til hende med noget i sin Haand?
- (94) Annas: Som Skader efter Sølvtoj er Kvinder efter Smykker. Ræk mig da Lillefingeren!
- (95) Fru Ester: Men Far da?
- (96) Annas: En Dronning i Ægypten har baaret den.
- (97) Fru Ester: Saa maa det vaare noget meget vanskeligt, du skal bruge mig til?
- (98) Annas: Intet, min Eneste. Bare til at pludre og danse og le. Det liver din gamle Far op og maaske også din trætte Mand.
- (99) Fru Ester: Har Kajfas ikke skrevet Dødsdommen under?
- (100) Annas: Aha, han har talt med dig. Nej, han har ikke skrevet Indstillingen til Landshøvdingen om Dødsdom under. Men han vil gøre det, inden vi gaar til Kongens Fest. Jeg vil forlange det af ham, og han vil nægte det. Og du vil bede ham om det, og han vil gøre det.
- (101) Fru Ester: Far, der falder mig et tosset Spørgsmål ind: Tror du paa Gud?
- (102) Annas: Det er sjældent, Folk i min Bestilling gør det, min Eneste, men jeg gør det nu.
- (103) Fru Ester: Og hvad tror du saa om den Gud, du tror paa?
- (104) Annas: Hvad tror jeg? F.Eks., at han synes, smaa Piger skal lade være med at hoppe efter Sager, der hænger dem for højt.
- (105) Fru Ester: Den Mand, du vil have dræbt, er han uskyldig?
- (106) Annas: Uskyldig? Det ved jeg ikke. Det har jeg aldrig spurgt om, naar jeg skulde dømme en Anklaget. Uskyldig? Hvor skulde jeg kunne vide det? Jeg kender ikke Normen for Skyld og for Uskyld. Jeg er kun et Menneske. Skyldig eller uskyldig? Det er mig ligegyldigt. Men han er farlig. Det er mig nok.
- (107) Fru Ester: Farlig for hvad?
- (108) Annas: Han er farlig for min Gud. Han har en bedre. Men vi Smaakaarsfolk har ikke Raad til den Ekstravagance¹² at forkaste ham, vi nu engang har.
- (109) Fru Ester: Fortæl mig lidt om ham, vi har, og ham, den anden har. Det begynder at lyde ganske spændende.

¹²*Ekstravagance*: Kommer af det franske ord "extravagance" og betegner bl.a. flothed og letsindighed: en bekvemmelighed, som folk ikke har råd til, luksus. [ODS]

- (110) Annas: Med somme¹³Kvinder skal man tale om Smykker, og med andre om Børn, med ingen om Guder. Synedriets¹⁴Indstilling skal være underskrevet af Ypperstepræsterne. Min Navn står her. Kajfas' mangler endnu.
- (111) Fru Ester: Og hvis jeg nu nægter at hjælpe dig med at faa ham til det, tager du saa Ringen igen?
- (112) Annas: Du nægter det ikke.
- (113) Fru Ester: Hvorfor ikke?
- (114) Annas: For det første, fordi du elsker din gamle Far.
- (115) Fru Ester: Jeg elsker ogsaa min Mand. Maaske jeg er træt af bestandig at se ham som din – Dreng. Er det – du kan i det mindste sige mig – er det nødvendigt med Henrettelsen af denne irriterende Galilæer?
- (116) Annas: Ja
- (117) Fru Ester: Hvorfor?
- (118) Annas: Der er flere Grunde.
- (119) Fru Ester: F.Eks.?
- (120) Annas: F.Eks. den, at Kajfas ikke vil det. Det er første Gang, han aabent har trodset mig. Det er min Sag at sørge for, at det ogsaa bliver den sidste.
- (121) Fru Ester: Du nævner den Grund, som gør det allersværest for mig at hjælpe dig. Har du ikke andre og bedre, afslaar jeg det.
- (122) Annas: Jeg har andre og bedre. Ypperstepræstens Embede er ikke livsvarigt længere. Lader jeg Kajfas afsætte, er du ikke længere Rigets første Dame.
- (123) Fru Ester: Det er jeg ikke alligevel.
- (124) Annas: Landshøvdingens Hustru er en fremmed, Kongens er Edomit.
- 15
- (125) Fru Ester: Du kan ikke afsætte Kajfas.
- (126) Annas: Hm.
- (127) Fru Ester: Og selv om du kunde, du gjorde det ikke, fordi han er gift med din Datter.
- (128) Annas: Hm.
- (129) Fru Ester: Er det dit Alvor? Kunde du være saa gemen? Eller er det bare Taktik?
- (130) Annas: Prøv, min Eneste, prøv, hvis du tør. Saa vil du faa det at vide.
- (131) Fru Ester: Hvis Kajfas ikke længere er Ypperstepræst –

¹³*somme*: Det samme som "nogle" eller "visse". [ODS]

¹⁴*Synedriets*: Synedrium, (latin af gr. synedrion: møde, råd), betegner i denne sammenhæng den øverste jødiske domstol på Jesu tid. Domstolen omtales i Det nye Testamente som "Det store Råd" og havde ca. 70 medlemmer. I bl.a. NT: Matt. 26,59 og Mark. 14,55 omtales synedriets rolle i Jesu domfældelse og død. [DSD]

¹⁵*Edomit*: Jf. Edom, det gammeltestamentlige navn på den sydlige del af Østjordanlandet mellem Zeredbækkenet (Wadi al-Hasa) og Aqababugten. Ifølge Det gamle Testamente nedstammede edomitterne, indbyggerne i Edom, fra patriarken Isaks forsmåede ældste søn Esau, bror til Jakob. [DSD]

- (132) Annas: Saa bliver det en anden end dig, Landshøvdingen aabner Ballet hos Kongen med.
- (133) Fru Ester: Du sagde før, at jeg elsker dig.
- (134) Annas: Og nu hader du mig. Saadan skal det være. Følelserne skal skifte hurtigt hos en Kvinde. I Morgen vil du altsaa elske mig igen.
- (135) Fru Ester: Det er ækelt, dette. Det er værre endnu. Det er smagløst. Hvis du virkelig vil true mig til at falde min Mand i Ryggen, handler du hverken som Far eller Ypperstepræst. Men gør, hvad du vil, jeg skal vise dig, jeg ikke lader mig skræmme. Jeg overvejer hverken Følger eller Ansvar. Jeg sværger kun paa: nu styrker jeg Kajfas i hans Forsæt om at trodse dig.
- (136) Annas: Tror du?
- (137) Fru Ester: Der kommer Kajfas. Jeg vil ikke have med den Sag at gøre. I maa ordne jeres Forretninger selv. (*Ud.*)
- (138) Kajfas: (*ind*) Hun vilde ikke hjælpe dig, Svigerfar. Aah, Gud i Himlen, hvor det har gjort mig stærk. Hun holder mest af mig. Jeg har været bange for, jeg ikke skulde klare dette. Men nu klarer jeg det.
- (139) Annas: Hun holder mest af dig, siger du.
- (140) Kajfas: Det ser du jo.
- (141) Annas: Hvis Folket erfarer din Stilling i Sagen mod denne – hvad hedder han nu? vil det lægge dig for Had. Det er muligt, at selv jeg ikke kan styre dem. Da kan det koste dig dit Embede.
- (142) Kajfas: Hellere en ærlig Mand og ingenting end Ypperstepræst og Kæltring.
- 16
- (143) Annas: Hvem tror du, min Datter giftede sig med: Embedet eller dig?
- (144) Kajfas: Hun elsker mig.
- (145) Annas: Elsker hun at være Kajfas' Hustru eller Ypperstepræstens Frue?
- (146) Kajfas: Maaske du vil lade hende skille fra mig og ægte min Efterfølger. Hvem har du i det hele taget tænkt dig til Stillingen efter mig? Der er jo ingen.
- (147) Annas: Jeg har ikke tænkt over det. Og det bliver jo heller ikke nødvendigt at tænke.
- (148) Kajfas: Sig ikke det.
- (149) Annas: Men skulde jeg nævne en, saa kunde jeg jo prøve med Chasmon.
- (150) Kajfas: Chasmon? Min Bror? Den tifold uværdige!
- (151) Annas: Ester har aldrig delt din Mening om Chasmon. Vel?
- (152) Kajfas: (*ser til Siden*)
- (153) Annas: Vel?

¹⁶Kæltring: Ældre betegnelse for en snyder, slyngel eller skurk. [ODS]

- (154) Kajfas: Du faar mig aldrig til at dømme en uskyldig til Døden. Aldrig. Nu ved du det.
- (155) Annas: Uskyldig? Hvad ved du om det? Min Svigersøn, du har endnu ikke prøvet paa Forsoningsdagen¹⁷ at gaa ind i det Allerhelligste.
- 18
- (156) Kajfas: Hvad der?
- (157) Annas: Af alle levende paa Jorden er der ingen, der har prøvet det undtagen jeg.
- (158) Kajfas: Og hvad saa du derinde?
- (159) Annas: Intet. Saa intet og hørte intet. For der er jo intet derinde. det er, om jeg saa maa sige, Finessen ved vor Religion.
- (160) Kajfas: Du var helt ene?
- (161) Annas: Helt ene, ja.
- (162) Kajfas: Som om - som om du havde været ene i en hvilken som helst anden Stue.
- (163) Annas: (*ser paa ham*)
- (164) Kajfas: Saa svar mig dog. Det var ikke mig, der begyndte at tale om dette.
- (165) Annas: En Stue. Er du en Spotter! Det Allerhelligste! Hvor kun Ypperstepræsten maa komme. Og kun een eneste Gang om Aaret. Stedet, hvor han er ene – som Moses paa Bjerget – med Israels Gud.
- (166) Kajfas: Men dengang paa Bjerget da talte den – Israels Gud.
- (167) Annas: Taler han ikke endnu? Jeg ved, han taler. Men mine Øren er for sløve til at høre ham. Løfter han ikke sit Ansigt? Jeg ved, han vender det mod mig. Men mine Øjne er for svage til at skue ham. Alle mine Sanser er Jord; de kan ikke opfatte Evighed og Aand. Forstaar du saa, at Rædslen ryster mig, og mine Knogler bliver til Vand i mit Kød.
- (168) Kajfas: Og naar du gaar ud, ved du ikke mere om ham, end da du gik ind?
- (169) Annas: Jeg ved, han er Israels Gud, som jeg er Israels Ypperstepræst. Jeg ved, han har kastet sit Folks Skæbne paa mine Skuldre og givet mig Kraft til at bære den. Thi ved du, hvorfor Israels Gud er til, hvorfor han har skabt sig selv og ønsket at leve til denne Stund og leve i Evigheder endnu?
- (170) Kajfas: Det ved kun han.
- (171) Annas: Og jeg. Guden og Præsten vi ved det. Det er, for at der skal være et Folk paa Jorden, der kender Aand.
Israels Gud er til, for at Israel kan være til. Saa er det min, Ypperstepræstens, Sag, at dette Israel kan være til. Hvad der gavner Israel, maa han elske og fremme, hvad

¹⁷Forsoningsdagen: "Jom kippur" eller "yom kippur" er det hebraiske navn for den jødiske forsoningsdag, der helligholdes med faste og bøn, og som afslutter nytårsfesten "rosh ha-shanah" - de ti dage i september-oktober, hvor Gud siges at dømme verden. [DSD]

¹⁸Allerhelligste: Det inderste kultrum i templet i Jerusalem. Som den eneste måtte ypperstepræsten betræde det Allerhelligste. Det skete på Forsoningsdagen, når han skaffede folket soning for dets synder.

der staar Israel imod, maa han efterstræbe og slette. Han maa være ukuelig i at lære sit Folk: Du skal elske dig selv til Himlen, og du skal hade dine Fjender til Døden og længer endda.

(172) Kajfas: Der faldt mig noget ind før, Annas, da du fik Haarene til at rejse sig paa mit Hoved ved din Skildring af Ypperstepræstens Ensomhed. Den unge Mand, vi dømte i Dag, hans Ensomhed, ja, saadan var det just, nu hjalp du mig til at finde Udtrykket - han var saa ensom, at han maa have været i *sit* Allerhelligste – staaet som Ypperstepræst paa Forsoningsdagen foran Jordens Gud. Saadan var det, jeg sad og følte det.

(173) Annas: Jeg ogsaa, min Svigersøn, jeg ogsaa. En vanvittig Tanke slog ned i mig og bed sig fast i mit Sind. Dette Menneske vilde lære Jordens Folk Kærlighed. Kærlighed, hvad er Kærlighed! Gift, Gift, Gift for alle os, der har Brug for Hadet. Hvad er vort Folk, Jøderne, hvad er vi værd, hvis vi slipper Hadet om saa blot en Time? Vi er dødsdømt uden vort Had. Og Romerne over os, de lever og holder sig unge og stærke af alle de underkuedes Had. Overalt, hvor Livet skal gro, maa Hadet gøde. Nu kommer der et Menneske og tilkaster Hadet sin Handske paa Liv og Død. Han vil Kærlighed. Lige straks ler man. Kærlighed! Der er sørget for, at det ikke sker. Saa ser man paa ham, og saa – javel, han er sindssyg, men han er mere end det. Han er Gesandt¹⁹ fra en Magt, der er farlig for Hadet. Guds Søn kalder han sig, og der staar Kræfter ud fra ham som fra en Gudesøn.

(174) Kajfas: Ja, Annas, ja, han er Søn af en Gud, der er større end vor.

(175) Annas: Derfor dræber jeg ham. Jeg kalder paa Rom til at hjælpe mig; for een Gangs Skyld er Rom og jeg enige; for vi er begge truet. Jeg ved, hvad jeg skylder den Gaadefulde, for hvis usynlige Ansigt jeg har skælveth som Esp. Og du, Kajfas, saa sandt du er en Jødernes Ypperstepræst, maa ogsaa du vide, hvad du skylder ham, for hvis usynlige Ansigt du skal skæelve en Dag. (*Kaster Dokumentet til ham; gaar hurtigt.*)

(176) Kajfas: (*tager det med rystende Hænder*) Min Gud! min Gud! min Gud!

(177) Fru Ester: (*ind i straalende Selskabstoilette*) Har du ikke skrevet under endnu min Ven? Hvad tøver du for? Du ved jo, du gør det.

(178) Kajfas: Manden er uskyldig.

(179) Fru Ester: Ja, ja, men vi skal til Fest nu. Og der bliver jo dræbt saa mange Uskyldige. Og de Skyldige faar Lov til at leve. Saadan er det nu engang i denne Verden. Og hvem er uskyldig og hvem er ikke? Vi er alle sammen skyldige, ikke sandt? Og naar Far nu vil have det. Og Far siger, han er skyldig. Saa er ansvaret jo egentlig Fars.

(180) Kajfas: Jeg vidste ikke bedre, end at du holdt med mig.

(181) Fru Ester: Det gør jeg ogsaa. Men nu er jeg i Stadsen. Og Kongen kan vi ikke lade vente. Og lad os være ærlige: lægge os ud med Far duer hverken du eller jeg til.

¹⁹Gesandt: Tysk ord for en ambassadør. [ODS]

- (182) Kajfas: Jeg har nejtet for ofte for din Far. Jeg tør ikke gøre det denne Gang.
- (183) Fru Ester: Du er alt for god af dig.
- (184) Kajfas: Maaske har du ret i, at jeg er god, men netop fordi Ondskaben altid er stærk, er der ingen større Forbrydelse end Godheden, der er svag.
- (185) Fru Ester: Lær at tage mindre tungt paa dit Haandværk, min Ven. Skriv nu der, hvor du skal. ellers faar de jo blot en ringere til det.
- (186) Kajfas: Hvad siger du, en ringere! ham! Nej, saa hellere mig. Men det er Lykken, jeg dømmet til Døden, min, vort Folks, hele Jordens.
- (187) En Tjener: (*ind*) Bærestolene er rede.
- (188) Fru Ester: Saa tager jeg af Sted. Bliv du tilbage med dine Betænkeligheder. Det er godt, Chasmon kommer i Aften. Saa behøver jeg ikke kede mig.
- (189) Kajfas: Svinger du mig, Ester?
- (190) Fru Ester: (*á la Tragedienne*)²⁰ Svinger du mig, Kajfas?
- (191) Kajfas: Jeg bliver evig ulykkelig, hvis jeg bøjer mig.
- (192) Fru Ester: Evig ulykkelig! Sammen med mig?
- (193) Kajfas: Ester, jeg vilde ikke saare dig.
- (194) Fru Ester: Men du gjorde det. En Bonde fra Galilæa sætter du over Lykken sammen med mig!
- (195) Kajfas: Tal ikke saadan til mig. Jeg har aldrig hørt dig tale saa haanligt før.
- (196) Fru Ester: (*breder Armene ud*) Fordi du aldrig før har hørt mig tale til dig uden at elske dig.
- (197) Kajfas: Ester! Min Hustru! Min dejlige Hustru!
- (198) Fru Ester: Alle danse faar du af mig i Aften, min Ven, undtagen den første, Landshøvdingens.
- (199) Kajfas: Ester! Min Elskede!
- (200) Annas: (*stikker Hovedet ind*) Kommer I saa, mine kære Børn? Bærestolene venter.
- (201) Fru Ester: Nu kommer vi, Far. Kajfas skal blot lige skrive sit Navn.

²⁰*Tragedienne*: Fransk ord, som betegner en tragisk skuespillerinde. [DSD]